

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי י' טבת תשפ"ג | דף היומי בבלי: גדרים ע | דף הכולל: גדרים לב.
דף היומי בהלכה: מסימן פ"ז אמצע סעיף א' "אבל אם הן של מתכת" עד תחילת סימן פ"ח.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ח' ויש שמורים' עד פרק ח' 'ובאמת אנו'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. חשבון הנפש פ"ג "ואם יתעסק במעשה מחובות הלבבות והאברים יחדיו" פ"ג "והעשירי
חשבון האדם"

יודע אתה איזה יום חל היום? שאלתי אותו. ובכן, היום חל - - - צום עשרה בטבת! האיש התרגש ופרץ בבכי

הפגישה של הגר"י זילברשטיין עם היהודי במסדרון בית החולים בעשרה בטבת

את הדברים, ועבר את הטיפול, בא ושאל: אני מתכוון עתה לגשת אל בית הכנסת ולהתפלל מנחה, האם אוכל לומר 'עננו' בברכת שומע תפילה על אף שבתחילת היום לא הייתה לי כלל כוונה להתענות, (ואדרבה, אף אילו היה יודע אז שמדובר בצום, היה אוכל ושותה)?...

השיב מו"ר שליט"א: שנינו בשולחן ערוך: "מתענה אדם תענית שעות, והוא שלא יאכל כל היום. כיצד, הרי שהיה טרוד בחפציו ומתעסק בצרכיו, ולא אכל עד חצות או עד ט' שעות, ונמלך להתענות בשעות שנשארו מן היום, הרי זה מתענה (תענית יחיד) אותם שעות, ומתפלל בהם 'עננו', שהרי קיבל עליו התענית קודם שעות התענית". ונראה שהוא הדין בתענית ציבור, שאם לא אכל בתחילת היום, ולאחר מכן נמלך והחליט להתענות, הרי זה מתענה ואומר בתפילתו עננו.

ולכן גם במקרה דנן, שהאיש שלא אכל כלום מחמת ההמתנה לטיפול, יכול לומר עננו, למרות שבתחילת היום לא חשב כלל להתענות, (ומסתבר שכך הוא הדין גם כשהייתה לו כעין 'כוונה הופכית', שאילו היה יודע בכל זאת לא היה מתענה, שמכל מקום הוא לא טעם כלום, ויכול להמשיך את היום בתענית ולומר עננו). (הרב ראובן שמעוני, הובא ב'ליקוטי שמואל')

שח מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: הגעתי פעם לבית החולים, והבחנתי בחולה שמתייסר רבות בשל המתנה לטיפול. האחיות ניגשו אליו חליפות, התנצלו על ההמתנה הממושכת, והסבירו כי משום-מה חלה היום תקלה מסוימת במכונה בה הטיפול אמור להתבצע. כשהאיש התחנן לטעום דבר מה (משום שלא אכל ושתה מאמש), הורו לו שבשום אופן לא יטעם מאומה, משום שהטיפול יכול להיעשות רק על קיבה ריקה לגמרי.

נכמרו רחמי בראותי את האיש סובל כל כך. ניגשתי אליו והתחלתי לשוחח עמו. "אל תרחם עלי", לחש האיש בצער, "אני יודע היטב מדוע הענישו אותי משמים. בעבר הייתי יהודי שומר תורה ומצוות. בעוונותיי הפכתי להיות 'שנה ופירש'. פעמים רבות ביטלתי תעניות, על אף שידעתי שאני מחויב בהם, ועתה, כשאני חפץ כל כך לאכול ולשתות, איני יכול להכניס לפי מאומה. השיבו לי צום רפואי תחת צום של מצווה שלא קיימתי".

הייתי מופתע ומרוגש מאוד לשמע הדברים. יודע אתה איזה יום חל היום? שאלתי אותו, ובכן, היום חל - - - צום עשרה בטבת! האיש התרגש ופרץ בבכי. התברר כי ההשגחה סובבה שלא יכניס לפיו מאומה ביום התענית.

ומה השאלה שהתעוררה כעת? - הנה לאחר ששמע האיש

תוך כדי נסיעה נדמה היה לרב מבריסק שמתקרבים הם לירושלים העתיקה, והוא ביקש מתלמידו הגרמ"ש שפירא לגשת לנהג ולשאול. הנהג השיב שאינו עובר שם..

"הרואה ירושלים בחורבנה אומר 'ציון מדבר היתה ירושלים שממה' וקורע" (שו"ע יו"ד סי' שמ)

עובר דרך שם.
"אולם המשך הנסיעה שוב הטיל בו ספק אולי כן, וניגשת
שוב לנהג, ואמר שלא.
"מי שלא ראה אז את מראה פני הרב, בפחד מבהיל ונורא
כעומד באימת סכנה ממש, ומסתובב מצד לצד - לא ראה מה זה
פחד מנדנד חשש דרבנן!
"רק בהגיענו לרחוב יפו, בהכירו את המקום, נחה דעתו. אבל
כשעה ארוכה אחרי זה עוד ניכרו בפניו סימני האימה שעבר..."
(עובדות והנהגות לבית בריסק)

סיפר מרן הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת
באר יעקב, מגדולי תלמידיו של מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל:
כאשר עלה מרן הגרי"ז לארץ ישראל, כנראה היה לו איזה ספק
בדין 'הרואה ערי יהודה וירושלים', ועל כן נזהר שלא לראות את
חומת ירושלים. פעם הלכנו ברחוב שמואל הנביא, ועדיין לא היה
בקי בדרכי התנועה, וחזרנו לביתו באוטובוס מס' 2, ונדמה היה לו
תוך כדי הנסיעה ומראה הבתים, כאילו אנו מתקרבים לירושלים
העתיקה. הוא ביקשני לגשת לנהג ולשאול, והלה אמר לי שאינו

שקית הדמעות שבעיניו, פתחה את נרתיקה בעת שרגליו נשאוהו בכבוד אל הרב מפונביז' וזעקה גדולה יצאה מפיו: "רבי! הילדים!" לא היה צורך ביותר מכך...

המסר שהונצח בלב הנוכחים, הועבר לדורות הבאים: כל יום הוא מתנה וצריך להשתמש בה כיאות!

ישראל", שופך את לבו ואת נפשו, והאדמו"ר קיבלו בסבר פנים
יפות, האזין לכל אשר לו ונסך בו כוחות עד יעבור זעם וחוזר
חלילה.
היה זה בשמחת תורה. בחורי הישיבה רקדו בעוז עם ספרי
התורה, ובתווך הרב כהנמן זצ"ל, ראש הישיבה ומייסדה. מן הצד
עמד השמש הזקן, מחא כפיים מיובלות בהתרגשות בעודו נפעם
מן הריקודים, משמחת התורה ומבחורי החמד שקיפצו בעליזות
לכבודה של תורה. עוד החיוך נסוך על פניו, חלפו מול עיני רוחו
דמויותיהם של ילדיו הקטנים. פנים גדושי אושר ילדותי, תמימות,
נעדרי תככים וערמומיות. ילדים יהודים טהורים וקדושים שנרצחו
בטהרתם ובקדושתם. כפיו האטו את מחיאותיהם, עד שפסקו
לחלוטין. שרירי פניו המחייכים רפו והפכו לעווית, וגופו החל
רוטט למראה חזיון נורא-הוד שעלה בהרהורי, מה היה אם. אם
לא היו ילדיו בבת עינו נרצחים על ידי הנאצים ימ"ש, וודאי היו
רוקדים כעת במרץ ומפזזים לכבוד התורה.
ניצוצות של אושר היו בורקים מעיניהם והוא היה משתלב
ביניהם, כתף אל כתף ורוקד עמם בשמחה ובהתלהבות. אם

בעשרה בטבת החל המצור של נבוכדנאצר על ירושלים.
התוצאות היו הרסניות. ממלכת יהודה, ירושלים ובית המקדש
הראשון - חרבו; יהודים רבים עונו, נרצחו ונהרגו, והעם שנותר
בציון הוגלה לבבל.
ביום זה בו מתאבלים על החורבן הנורא, מן הראוי לספר את
המעשה הבא.
מעשה ביהודי מבוגר שהקדיש את חייו לשמש את תלמידיה
של ישיבת פוניבז'. באהבה ובמסירות היה מקרצף את מרצפותיה,
מבריק את מעקותיה ומבהיק את שמשותיה. ניצול שואה היה
האיש. רק הוא ניצל. אשתו וילדיו נותרו שם, בעמק הבכא. ערירי
ובודד עלה לארץ הקודש, וכשם שבא בגפו כך נותר בגפו, מכונס
בתוך עצמו, אינו מדבר על שאירע 'שם', אך בנפשו פנימה התרגשו
סערות אדירות של הרהורים נוגים ומחשבות מעיקות על העולם
שחרב ואיננו. מעת לעת היתה מרה שחורה מתפשטת בכל ישותו.
ליבו השבור לא הכיל את הכאב הנורא. עצב ויגון קהה השתרגו
על נפשו העדינה ואיימו לחנקו נפש.
או-אז היה פונה ירושלימה אל האדמו"ר מגור זצ"ל, בעל "בית

עלינו, שנותרנו כאן בעולם הזה, לדאוג שהחיים שניתנו לנו במתנה על ידי בורא עולם, אכן יהיו מנוצלים למטרתם האמיתית. אם יום אחד שקיבלנו לחיות כאן, לא ננצל כיאות, כלום איננו משמידים אותו ושורפים אותו כלה לאפר עד אשר דק?!
 חיבק הרב מפונביז' את השמש הדווי, והחלו השניים לרקוד בצוותא. אט, אט. עיניים דומעות ורגליים רוקדות. הריקוד עלה והתפשט גם על פניו של האיש הדווי, עד ששבו פניו לחיך. יש עוד מה לעשות בעולם הזה. כל יום הוא מתנה. הרגליים נישאו, בחורים הצטרפו, ויגדל המעגל, ויגברו הריקודים ואת המסר שהונח בליבם של הנוכחים, העבירו הם לדורות הבאים: כל יום הוא מתנה וצריך להשתמש בה כיאות.

(מאורות הדף היומי)

לא היו נרצחים. עתה אפר עצמותיהם הצעירות מפוזר אי שם. שקית הדמעות שבעיניו, שתדיר דרוכה היתה לספק חומר מרווה לעיני בעליה הדווי, כבר פתחה את נרתיקה בעת שרגליו נשאוהו בכבדות אל הרב מפונביז' וזעקה מרה וגדולה יצאה מפיו: "רבי! הילדים!" לא היה צורך ביותר מכך. הרב מפונביז' בעצמו איבד את רעייתו ואת ילדיו בימי האופל, ויבכו שניהם איש על צוואר רעהו, על מה שהיה ועל מה שהיה יכול להיות.

מיד אחר כך נשא הרב מפונביז' את ראשו ויאמר: "עליהם איננו צריכים לבכות. הם נרצחו על קידוש ה' והתעלו לדרגות גבוהות ונשגבות, בגן עדן מנוחתם, אפופים אושר נצחי. הם בחברת הצדיקים הקדושים והטהורים. אנחנו צריכים לבכות

כל המתפללים בבית כנסת החסידי כבר יושבים על מקומותיהם בבית כנסת מעוטרים בטליתות. מזמרים בנעימות את "קל אדון על כל המעשים"... לפתע נכנס לבית כנסת "משה הבנקאי", כולם היו בהלם, משה לבוש בבגדי חול. כתמי דיו כחול על ידיו...

בזכות 'נקודה טובה': הבנקאי היהודי שחזר בתשובה הסיפור המרגש לעשרה בטבת - יומא דהילולא של הרה"ק רבי נתן שטערנהארץ מברסלב זצ"ל

הלכו וגברו, ומשה נמלט משם כל עוד נפשו בו... משה היה יהודי בנקאי אמיד, שרחמנא ליצלן ירד מהדרך לגמרי, ללא שום סממן יהודי, הוא עבד בבנק בשבתות כבימי החול, וכולם ידעו שהוא מחוץ למחנה. אבל אבא היקר נפטר, ומשה שלנו, היה בן יחיד, הניצוץ היהודי התעורר בו. איך הוא יוכל לוותר על קדיש? בבושת פנים, הוא ניסה לחפש את מזלו, בבית כנסת סמוך, של חסידות מפוארת אחרת, אך גם שם הוא נזרק בבושת פנים, אתה מחלל שבת, ובא לבית כנסת עם דיו על הידים? אחרי סבב מבזה בכמה קהילות קודש, נכנס משה כמוצא אחרון ל"שטיבל" של חסידי ברסלב, באמצע כתר של מוסף.

חסידי ברסלב הכוספים, היו בסערת קודש ב"איה מקום כבודו" "מתי תמלוך בציון, בקרוב בימינו לעולם ועד תשכון", ונדהמו לראות את משה הבנקאי שנחת מאיזה כוכב לא ברור, הוא לא מתבייש ככה להיכנס? ר' נתן, שמע את ההתלחשויות, ראה את משה עומד בבגדי החול שלו, ראה. והמשיך. בתפילתו. בכיסופיו. בגעגועיו.

אחרי שתי דקות, ניגשו כמה מתפללים לר' נתן, "שהרב יגיד לו לצאת החוצה, איך יתכן שמחלל שבת ימצא את מקומו בבית כנסת שלנו, ועוד ככה, בבגדים שבהם חילל את הקודש?" אמר להם ר' נתן, אל תגידו לו כלום. הוא יהודי. יש לו נשמה יהודית יקרה. והוא יכול להצטרף כאן לתפילה, ולהגיד קדיש על אביו ז"ל.

הרב שמעון יצחק גליק
 מי היה ר' נתן מברסלב?

כלל ידוע אומר לנו, אם אתה רוצה להכיר את מהות הרב, התבונן בתורתו שהשאיר אחריו. בודדים האנשים שהשאירו חותם כל כך גדול, בנשמות הדור הזה, כמו שהשאיר ר' נתן. רבים הם הסיפורים בהם ר' נתן, נתן ריח טוב בנשמות עם ישראל, אף החלשים ביותר, ודרך חיזוק ה"נקודות טובות" שלהם, הוא העלה אותם ממקומות נמוכים חזרה לדרך המלך.

כשמו כן היה, כל כולו היה "נתן", נתינה אינסופית של אהבה ואור לכל יהודי, באשר הוא שם!

הנה סיפור קטן, אך מופלא, שהתרחש בחייו של בעל ההילולא: צפרא דשבתא, בעיר ברסלב, השמש כבר זורחת, העננים התפזרו, כל המתפללים בבית כנסת החסידי כבר יושבים על מקומותיהם בבית כנסת מעוטרים בטליתות. מזמרים בנעימות את "קל אדון על כל המעשים"... לפתע נכנס לבית כנסת "משה הבנקאי", כולם היו בהלם, משה לבוש בבגדי חול. כתמי דיו כחול על ידיו, הוא הגיע לכאן ישר מעבודתו בבנק בעיצומו של שבת קודש?

מה הוא מחפש פה? הוא לא מתבייש להיכנס לבית כנסת ככה באמצע שבת?

תוך מספר שניות, נשמעו קולות הצועקים לעברו "מחלליה מות יומת" "שייגץ החוצה" "מחלל שבת, תעוף מכאן" הקולות

”כתר יתנו לך מלאכים המוני מעלה, יחד עם עמך ישראל קבוצי מטה”

המתפללים לא הבינו איך ר' נתן נותן לו להישאר כאן, אבל חזקה עליהם דברי רבם. אחרי התפילה ניגש משה, לר' נתן, ואמר לו ”יישר כח” שנתת לי את הזדמנות. אחרי שבכל בתי הכנסת זרקו אותי.

ר' נתן השיב לו ”אתה מוזמן בחפץ לב, כל יום, לבוא ולאמר קדיש בחפץ לב” לא עברו ימים רבים, ומשה כבר הפך להיות מתפלל קבוע בקלויז הברסלבאי, הניח כל בוקר את התפילין שקיבל לבר מצווה, לאחר ששנים רבות הם היו עזובים בנרתיקם... נפשו נקשרה בנפש החסיד הגדול, ר' נתן.

משה שמע ממנו דברי חיזוק, שמעולם לא שמע כמותם, הם היו כטללי חיים, על נפשו המיואשת והעזובה. הם חילחלו אצלו עמוק עמוק, ויצרו בו מהפכה אמיתית. הוא חלם פעם שהוא עדיין יקר בעיני השם? שהשם יתברך עדיין אוהב אותו, למרות כל מה שעבר עליו? והנה הוא שומע, את יסודות החיזוק שהוריד ר' נתן לעלם בשם רבו, ר' נחמן מברסלב צוק”ל. את יסוד היסודות, שעליה מסר ר' נחמן את כל חייו, להאיר לעולם את זעקת הנצח ”יהודים, אל יאוש! אין שום יאוש בעולם כלל”

כעבור תקופה, כבר אי אפשר היה להכיר את משה הבנקאי, מי שהיה נכנס לבקר בשיטל הברסלבאי, היה רואה את משה עם זקן ופיאות, יהודי מלא רוח קדושה, בן עלייה אמיתי, כולו בתשובה אמיתית, מתפלל בהתלהבות ובגעגוע, לומד סדרים של משניות, גמרא. וספרי חסידות. על משה הבנקאי, שהיה בשאול תחתיות, ועלה לאן שעלה, אמר ר' נתן לפני פטירתו, ”עם משה, אני יכול להגיע לכסא הכבוד, הצלתי נשמה יהודית” (ר' לוי יצחק בנדר, מנהיגם של חסידי ברסלב אחרי השואה,

היה מדגיש, בספרו סיפור זה, שאין חלילה מדובר בלתת גושפנקא או צידוק לדרכו של משה הבנקאי, אלא היות ומשה בא עם נקודת רצון קנה להתקרב, ר' נתן ידע איך ללבות את הנקודה הקטנה הזאת, במקום לכבות אותה, כמו שעשו כולם לפני כן, ידע ר' נתן שמסתתרת כאן נשמה יהודית, שצמאה לחזור למקור, נשמה של יהודי, שבכל מצב נשארת במלוא טהרתה)

רבבות יהודים, חסידים כליטאים, אשכנזים כספרדים, שהולכים לאור תורת ההתחזקות של ר' נתן, לפעמים בלי לדעת שזה מגיע ממנו. אבל הנשמה שלהם כולה אומרת: כולם מבינים שבדור שלנו, שהנשמות כל כך חלושות, הנסיונות כל כך גדולים, החושך יכסה ארץ, וערפל לאומים. ”ישראל אף על פי שחטא, ישראל הוא” זה לא רק הגדרה הלכתית יבשה, אלא זה משפט שמגדיר לנו את המהות שלנו, אנחנו חצובים מתחת כסא הכבוד, ותמיד קשורים להשם יתברך.

(ר' נתן אף פעם לא הסכים להיקרא רבי. בעיניו הוא היה תלמיד נאמן של רבו, רק נחמן מברסלב, צינור להעביר לעולם את האור הגדול של נעימות תורת רבו) נתחזק כולנו ביום ההילולא, להתמיד בספריו, ליקוטי הלכות, שהם מאמרים נפלאים שכל המעיין בהם מרגיש טעם גן עדן ממש. להתעורר ב”ליקוטי תפילות” כמו שהבטיח ר' נתן, שמי שכל יום יתפלל בו, לא ילך מהעולם בלי תשובה.

זה סוד קסמו של ר' נתן. להתחזק. להתעורר. ושוב להתחזק. יהי רצון שנזכה תמיד לאחוז את החבל משני קצותיו, כמו שלימדנו ר' נתן ”לכסוף למקום הכי גבוה ולא ליפול גם במקום הכי נמוך” עד שנזכה לגאולה שלמה, לביטול כל הצרות והגזירות, ולביאת משיח צדקינו במהרה בימינו. אמן.

הזדעזע רבי ראובן זצ”ל מדברי האיש, ובמשך כחצי שעה דיבר אתו על הצער שיש לנשמה מכל חוב שנותר לה. אולם היהודי נשאר בשלו: ”אינני מסוגל למחול” - אמר

ליאראצייט מגיד מישרים הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ”ל

לא ברח לחו”ל אלא נשאר בארץ. הוא לא היה מוכן לסלוח לשותף על ההפסדים והצרות שנגרמו לו ממנו.

אותו אדם שברח לחו”ל לא הצליח להשתקם ולחזור לעצמו, ול”ע חלה במחלה ממארת בכבוד. הרופאים אמרו למשפחה שלא נראה להם שהוא יחיה יותר מכמה חודשים. הוא עבר שם קצת טיפולים והרופאים אמרו לו לחזור לארץ ישראל. הוא חזר לארץ ישראל וצלצל לכל הנושים שלהם היה חייב כסף וסיפר להם בקול רועד כי הוא חולה סופני ונותרו לו חודשים ספורים לחיות,

רבי ראובן זצ”ל היה אוהב שלום ורודף שלום. במהלך ה”שבעה” עליו נכנס יהודי וסיפר סיפור שהעביר צמרמורת אצל השומעים. וכך סיפר:

היו שני תלמידים שלמדו עם ר' ראובן, שהפכו לשותפים בעסקים והצליחו והיו לעשירים. לאחר זמן עשה אחד השותפים עסקה כושלת וגרר איתו את השותף השני - החתים אותו על כל מיני שטרות וערבויות - ולבסוף פשט את הרגל, מכר את הבית ואת הנכסים וברח לחו”ל. השותף השני מכר גם הוא את הבית אך

עם רבנים. אל תחליט לבד". וכך זה נגמר, ר' ראובן ירד מהרכב ולאחר מכן לא היה לו שום קשר עם אותו אחד. אותו יהודי שסיפר את הדברים ב'שבעה' של רבי ראובן זצ"ל - היה בנו של אותו עשיר שירד מנכסיו ונפטר. וכך המשיך וסיפר לאבלים:

"למחרת ההלוויה הגיע השותף של אבא שלי אלינו הביתה ונכנס אלינו לסלון. אחד מהאחים ברח מהסלון כשראה אותו, הוא פחד שהוא בא כדי לריב, הוא ברח ונעל את הדלת של אחד החדרים. אולם השותף לשעבר נעמד ואמר: 'רבותי, אתמול בערב לאחר ההלוויה של אביכם נסעתי עם הרב ר' ראובן קרלנשטיין באוטו. הוא דיבר איתי והסביר לי כמה הנשמה סובלת לאחר פטירתה. הורדתי אותו בבית, הורדתי את אשתי בבית, ונסעתי חזרה לבית הקברות וישבתי על רגבי העפר במקום שבו הכניסו אותו לאדמה, ובכיתי כל הלילה, ובבוקר עם עלות השחר אמרתי לנפטר: אני מוחל לך על כל מה שעשית לי, מחול לך מחול לך מחול לך! דעו לכם שהכל נמחל!..."

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל לא ידע שדבריו עשו פירות, רק עכשיו בגנזי מרומים הוא יודע. כל מי שיש לו יראת שמים דבריו נשמעים. רבי ראובן הציל נשמה מלבוא בגלגול לעולם הזה ולסבול יסורים קשים ומרים.

(ע"פ אמונה שלמה)

וביקש מהם שימחלו לו על החובות. כך הוא צלצל לכל אחד ואחד, והנושים מחלו. אך היה אחד שלא הסכים בשום אופן ופנים למחול לו - היה זה השותף שלו. החוב היה כל כך גדול, הכעס היה כל כך קשה, עד שהוא לא היה מוכן לסלוח ולמחול לו.

השותף החולה נפטר לבית עולמו והגאון רבי ראובן קרלנשטיין היה בהלוויה יחד עם בנו. בסיום ההלוויה ניגש אליו השותף של הנפטר ושאל את ר' ראובן אם ברצונו שהוא יסיע אותו לבני ברק. ר' ראובן השיב לו בחיוב, הם נכנסו לרכב והשותף אמר לר' ראובן: "הרב, אתה יודע למה באתי ללוויה? אני אומר לך: רציתי להיות בטוח שמכניסים את הנפטר לבור. חשבתי שמרמים אותי גם בזה, עכשיו כשראיתי שמכניסים אותו לבור אני רגוע..."

רבי ראובן הזדעזע, הוא התחיל לדבר עמו במשך כחצי שעה, וכל הדרך אמר לו: אין לך מושג כמה צער יש לנשמה שלו ומה שהיא עוברת. על כל פרוטה שהוא לא החזיר ואתה לא מוחל לו על כך, יש על זה דין, ואדם חוזר בגלגול על כל פרוטה ופרוטה שגזל. ר' ראובן דיבר אתו מילים כדורבנות ואמר לו שבשמים תהיה גם עליו תביעה שלא מחל, והמשיך לתאר את העונשים והצער שהנשמה הזו צריכה לעבור בעקבות הגזלה. אולם השותף לשעבר אמר: "אני ממש לא מסוגל למחול לו, אני לא מסוגל!". אמר לו ר' ראובן: אל תחשוב על כך היום, מחר תשאל ותתייעץ

עלה האברך אל הרב שך זצ"ל וביקש אישור ללמוד הנהלת חשבונות. כך יוכל ללמוד בבוקר ואחר הצהרים, ובמקום כולל ערב וכולל חצות וכולל עלות השחר, יוכל לעבוד כמה שעות ותבוא הרווחה

אמרתי: הפסוק אומר 'יחי יעקב'. יעקב, עמוד התורה, וכולם שואלים - ממה אברכים חיים? מ-1400 שקל כולל מבחנים ושמירת סדרים??

על זה עונה רש"י: 'פרשה זו סתומה'. באמת אי אפשר להבין איך, אבל חיים!... יש ברכה.

וכבר היה מעשה - אברך למד בכולל, חי מהבטחת הכנסה. המשפחה גדלה, ההורים היו עסוקים בהשאת שאר הצאצאים. עלה אל הרב שך זצ"ל וסיפר על מצוקתו... ביקש אישור ללמוד הנהלת חשבונות. כך יוכל ללמוד בכולל בבוקר ואחר הצהרים, ובמקום כולל ערב וכולל חצות וכולל אשמורת בוקר, יוכל לעבוד כמה שעות ותבוא הרווחה.

"איך האלט ניט פון דעם", ענה ראש הישיבה. "איני אווז מזה".

המשפחה הוסיפה לגדול, והיוקר המשיך להאמיר, וההורים חיתנו עוד צאצאים, וכבר לא השיג ערבים עבור הגמחי"ם. לא

יחי יעקב בארץ מצרים (בראשית מז, כח)

סיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל:

נסעתי במונית, פנה אלי הנהג: "אפשר לשאול שאלה?". שאל. אם אדע, אענה.

אמר: "איני מבין, אני עובד ואשתי עובדת, ויש לנו משפחה קטנה, ואיננו גומרים את החודש, אין הקומץ משביע; ואצלכם, בלי עין הרע, משפחות גדולות ופיות רבים" - מה הוא יודע, לכל אחד שלושה פיות, האחד בראש ושנים בנעליים... "והבעל בכולל, וחיים!"

אמרתי: את התשובה לשאלתך יודע אני, כי כתובה היא ברש"י!

תמה: "ברש"י? מהיכן ידע רש"י שאהיה נהג, ואשתי תעבוד, ולא נגמור את החודש?"

אמרתי לו: שטיא, רש"י לא מדבר עליך, רש"י מדבר עלינו!

"עליכם?! הבה נשמע!"

מצא עצה, ועלה שוב עם ההצעה.

ראש הישיבה אחז בידו באהבה רבה: "אני מבין את מצבך, אבל אמרתי - איני אוחז מזה..."
"זה... אסור?! שאל. "ניין, ניין, חלילה! אין כאן אסור. אבל אם שאלת לדעתי, איני אוחז מזה..."

טוב, אם זה לא אסור, ועצה אחרת אין והדוחק נורא ואיום - למד וקלט היטב ועמד לבחינות והשיג תעודה. ועמד בהבטחתו לעצמו, למד ביום ועבד בלילה והרויח טוב.

וקרה דבר מוזר. צצו הוצאות משומקום, בלתי צפויות ומפתיעות. אביזרים נשברו, רופאים נצרכו, והדוחק במקומו עומד... ערך חשבון נפש, והבין: קפידא של ראש הישיבה, שעבר על עצתו ודבריו! עלה בשלישית, נבוך בעליל. בשברון לב התוודה, ובקש מחילה.

שוב אחז הרב שך בידו, ואמר בקול אוהב: "חלילה וחס, מעולם לא הקפדתי. ובפירוש אמרתי שאינו אסור, אבל אסביר לך - לבן תורה יש הנהגה מיוחדת, הנהגה נסית, מעין 'אוכל קמעה ומתברך במעיו'. מרויח קצת, ויש בו ברכה. כיון שיצאת לעבוד, גם אם אתה קובע עתים, ועתים רבות, לתורה. שוב אין זו הנהגה המופלאה שהקב"ה מתנהג עם עמלי תורה. ועולמנו הוא עולם של פגעים... לכן אמרתי שאיני אוחז מזה..."

ידוע שהתקופה שבה מחתנים את הילדים היא בערך מגיל ארבעים עד שישים. ואמרו חז"ל שהאותיות "מם" ו"סמך" שבלוחות בנס היו עומדים. יש בכך רמז שבתקופה שבין מ"ם לסמך [בין ארבעים לשישים] על אף כל ההוצאות המרובות, חיים בנס...

(להתעדן באהבתך)

עורך הדין עמד נפעם: "מעודי לא קרה לי, שאציג לפני מישהו צ'ק בסכום כסף כה גדול - והוא יסרב בשוויון נפש", אמר, וניסה לשכנע את האברך לקחת את הצ'ק

מדוע סירב האברך לקבל את הירושה הגדולה והישועה שצצה ממקור אחר

התעוררו בלבו ספיקות כלשהן. הוא ניגש לגר"י סילמן כדי לברר את העניין, ובניתיים הודיע לעוה"ד שבשלב זה ישאיר את הכסף אצלו.

עוה"ד עמד משתומם ונפעם למול המחזה הנגלה לנגד עיניו. "מעודי לא קרה לי כדבר הזה, שאציג לפני בן אדם שיק בסכום כסף כה גדול, אודיע לו שהכסף הועבר אליו - והוא יסרב בשוויון נפש", אמר המשפטן, מנסה לשכנע את האברך היקר לקחת את השיק ולחתום על טופס שהכסף הגיע ליעדו. אבל האברך, שחונך מנעוריו על ברכי התורה וההלכה הצרופה, סירב בתוקף. "יתכן שהכסף אינו שייך לי, ואיך אעז לנגוע בו?", אמר בגאווה יהודית.

"מה הפירוש שהכסף אינו שייך לך? הרי האישה הזו כתבה צוואה בהיותה בחיי חיותה, וגם העמידה עדים כשרים על כך שהעידו שהא עשתה זאת בצלילות הדעת גמורה, ואיך אתה אומר שהכסף לא שייך לך? מדוע, מאיזו סיבה?", שאל עוה"ד בפליאה רבתי. והאברך בשלו: "לא מספיק שהנפטרת תרצה להעביר הכסף אלי, גם הקב"ה צריך להסכים לכך. ועד שלא אהיה בטוח שגם הוא הסכים, לא אגע בכסף".

החששות התאמתו כאשר בא האברך אל הגר"י סילמן ושטח לפניו את העניין. הגר"י ס הורה לו לברר אם עשו קניין בצוואה, וכשחזר לת"א השיב עוה"ד בשלילה.

"במקרה כזה", אמר הרב, "הדין הוא שהירושה אינה עוברת אליך, שאינך קרוב משפחה, אלא חוזרת אל הירושים. למרות

אברך מופלג מבני ברק קיבל ביום בהיר אחד הזמנה להגיע למשרד עורכי דין בת"א. ארשת של תמהון עלתה על פניו בשעה שהתבונן במכתב. 'מה לי ולעורך דין?' התפלא. הפליאה גדלה שבעתיים כאשר התברר לו בבואו למשרד, שמדובר בירושה שהועברה אליו ע"י קשישה שנפטרה לא מזמן.

"הנה השיק לפניך, רק תחתום לי שקיבלת אותו ואתה יכול ללכת לביתך", אמר לו עוה"ד שטיפל בצוואה. האברך הביט חליפות בשיק ובצוואה ולא הצליח להיזכר במי המדובר. מי היא הנפטרת שהואילה ברוב טובה להשאיר לו סכום כסף כה מכובד שסייע לו בנישואי ילדיו שהגיעו לפירקם?

רק לאחר דקות ארוכות עלה בידו להיזכר בפרטיה של אותה קשישה. הייתה זו אישה ערירית שלא היו לה עמו קשרי משפחה. היא הכירה אותו בתוקף ידידותה עם הוריו, וכיוון שלא היו לה קרובים החליטה להעביר את הכסף לאברך זה, שהינו אחד מאברכיה החשובים של בני ברק.

"ברגע הראשון מאוד שמחתי על הבשורה וכמעט שעמדתי לברך את הברכה הראויה למעמד שכזה", סיפר האברך, "אך ברגע שלאחר מכן עלו במוחי אי אילו ספקות באשר לכשרותה של הצוואה והאם היא נעשתה לפי כל כללי ההלכה המקובלת מדור דור".

האברך לא היה בטוח שיש כאן בעיה אמיתית. הוא לא למד מעודו הלכות מתנה וירושה ואינו בקי בפרטיהן, ובכל אופן

שבמקרה שלפנינו לא ידוע היכן היורשים, אבל כיוון שאין איש בישראל שלא יהיו לו יורשים הרי שאסור לך להשתמש בכסף", אמר הגר"י סילמן, ששלח את האברך גם אל הגר"ש רוזנברג וגם הוא לא מצא כל היתר.

"לא היה לי קשה כלל לקבל את פסק ההלכה", סיפר האברך בעבור זמן. "ברגע שידעתי שהכסף אינו שלי, לא הייתה בליבי חלילה כל נקיפת מצפון על השאלה שהצגתי בפני הרבנים. אדרבה ואדרבה, פיעמו בקרבי רגשות שבח והודיה לא-ל נורא עלילה שהצילני מעוון גדול".

וכשם שזכה אותו אברך לקיים את דברי המשנה "בטל רצונך מפני רצונו", כך זכה שייתקיים בו ההמשך: "כדי שיבטל רצון

אחרים מפני רצונך".

וכך הוסיף האברך וסיפר:

"לאחר המעשה ההוא שלא לקחתי את כספי הצוואה, הגיעה אלי ירושה אחרת, ושם נעשה כבר הכל כדת וכדין. אבל הגר"י סילמן הורה לי - ולא אפרט בדיוק את העניין - שרק אם אחד היורשים יאמר שהוא מוותר על הסכום יהיה מותר לי לקחת את הכסף. בדרך הטבע לא הייתה כל סיבה שבעולם שהוא יוותר על מה שמגיע לו, אבל בהגיעי אליו כהוראת הרב נדהמתי לשמוע שהוא מוחל על הכל בלב שלם ואין לו כל תביעה!"...

(ע"פ 'טובך יביעו')

האם מותר לכבד בהכנסה והוצאה וכן בהגבהה וגלילה למי שאינו מתענה? האם יכול לקרוא בתורה מי שאינו מתענה?

תורה והכנסתו לארון הקודש.

ובעל קורא שאינו מתענה, כתב בשו"ת באר עשק (סימן כא) שאינו יכול לקרוא בתורה משום שנחשב אינו מחויב בדבר שאינו מוציא את הרבים ידי חובתם, וגם שיש בזה זלזול בכבוד הציבור שאין בהם מי שיודע לקרוא אלא זה שאינו מתענה [וכן מטעמים נוספים]. ובסידור בית יעקב (דיני מנחה יום הכיפור אות ה') ובשערי רחמים (על השערי אפרים, שער ח' סק סד) כתבו שלכתחילה לא יקרא גם אם מי שיקרא במקומו אינו מדקדק כל כך בקריאה ובטעמים רק על ידי סיוע אחר.

(מתוך משנה ברורה עם ביאורים ומוספים מהדורת דרשו)

כתוב השו"ע (סימן תקס"ו סעיף ו) שיש אומרים שאין לקרות לעלות לתורה מי שלא התענה, וכתב המשנ"ב שזה דווקא במנחה, אבל בשחרית [כאשר חל הצום בימי שני וחמישי] יש מחלוקת בזה, ובדיעבד אם קראוהו לכו"ע יעלה לתורה. אבל במנחה [או בשחרית בשאר ימי השבוע] אף בדיעבד אם קראוהו יש אומרים שלא יעלה ויש מקלים, ראה שם עוד מה שכתב.

ולכבד בהגבהת ספר התורה או גלילתו מי שאינו מתענה, כתב המטה אפרים (סימן תרב סעיף טו) שמוותר, מאידך, בערוך השולחן (סימן קלה סעיף יד) כתב שגם בכיבודים אלו לא יכבדו את מי שאינו מתענה. והוסיף שהוא הדין לכבדו בהוצאת ספר

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

ההבדל בין כלים העשויים מחומרים שונים לענין דיני ההרחקה

וחרס המצופה בזכוכית או בעופרת - דינו לענין זה כזכוכית, ויש המקלים רק בחרס המצופה עופרת; ובכלי חרס יס להחמיר כדין כלי חרס. וכלי גומי, דינו כחרס. וכלי פלסטיק - כמצוי בזמננו בכלים המיועדים לשימוש הפעוטות - דינו כזכוכית; ויש שכתבו, כי רצוי להחמיר אף בפלסטיק.

[שו"ע פז, א-ב, משנ"ב ד, ה רח, וביה"ל ד"ה אבל; בו"מ דרשו, 6]

כפי שלמדנו, כלי חרס או עץ המיועד להכלת צואה ו'מי רגלים' - גם כאשר הוא נקי, חלים עליו דיני ההרחקה לפני העיסוק בדברי קדושה, משום שגוף הכלי 'בולע' מתכולתו ומזדהם. לעומת זאת, בכלי זכוכית או מתכת - גוף הכלי אינו מזדהם, ולכן, בשעה שהוא נקי ולא נודף ממנו ריח רע, לא חלים עליו דיני ההרחקה. ואף בשעה שאינו נקי - אם לא נודף ממנו ריח רע, די בהפיכתו כלפי מטה, באופן שפנים הכלי 'מכוסה' כביכול בצידו החיצוני.

וילון שאינו מגיע עד הרצפה - האם נחשב כמחיצה?

ווילון המשתלשל ממוט המחובר לקיר או לתקרה, ושולי הוילון גבוהים יותר משלושה טפחים מהרצפה - כמצוי במרכזים הרפואיים, בוילונות המפרידים בין מיטות המאושפזים - נחלקו פוסקי זמננו, אם הוא מתיר את העיסוק בדברי קדושה כאשר מעברו השני יש דבר מיאוס במרחק של פחות מארבע אמות.

[שו"ע פז, ג, משנ"ב ט, וביה"ל ד"ה מותר; בו"מ דרשו, 10-9; ביה"ל עט, הקדמה אות ה; וראה שם]

הנמצא בחדר שיש בו דבר מיאוס שאסור לעסוק בדברי קדושה בסביבתו, ובינו לבין האדם מפרידה מחיצה בגובה עשרה טפחים (טפח = 8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות) וברוחב ארבעה טפחים, בכל עובי שהוא - אם מדובר בדבר מיאוס שאיסורו מדרבנן, מותר לו לעסוק בדברי קדושה מול המחיצה, ובתנאי שאינו רואה את דבר המיאוס. אולם, לדבר מיאוס שאיסורו מדאורייתא, נדרשת מחיצה מלאה המשוכה מקיר לקיר.

האם ניתן להגעיל כלי פלסטיק?

המצופה זכוכית, או לכלי חרס יס; ולדעת רוב הפוסקים, אינה מועילה גם לכלי חרס המצופה עופרת. וכלי זכוכית - לדעת השולחן ערוך, כשרים גם ללא הגעלה, ודי בניקוי בלבד; ולדעת הרמ"א, דינם ככלי חרס, (לפחות בנוגע לאיסור חמץ). וכלי פלסטיק - נחלקו הפוסקים, אם ההגעלה מועילה להם, ויש שהחמירו רק בנוגע לאיסור חמץ.

[משנ"ב פז, ה, וביה"ל א, ד"ה אבל; בו"מ דרשו, 7]

נאמר בתורה, בפרשת מטות, על הכשרת כלים באמצעות 'הגעלה' במים רותחים: "אף את הַזָּהָב וְאֶת הַכֶּסֶף אֶת הַנְּחֹשֶׁת... כֹּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָּאֵשׁ וְטָהַר... וְכָל אֲשֶׁר לֹא יָבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם". וכמפורש בפסוקים אלו, ההגעלה מועילה לכלי מתכות. ולימדנו חכמינו ז"ל, שהיא מועילה גם לכלי עץ ואבן, אך אינה מועילה לכלי חרס. וכתבו הפוסקים, שההגעלה אינה מועילה אף לכלי חרס

* ראובן העומד במקום או במצב שאסור לעסוק בו בדברי קדושה, ורואה את שמעון עובר על איסור - עליו לומר לו שאסור לעשות כך. ואם שמעון אינו מבין, או שאינו מקבל את הדברים - מוטל על ראובן לפרט לו את כל חלקי האיסור, ולהסביר לו את חומרת האיסור.
* אדם שעוסק תדיר בדברים שיש בהם ריח רע שחלים עליו דיני ההרחקה בשעת העיסוק בדברי קדושה - חייב בדיני ההרחקה, גם אם הוא עצמו התרגל לריח, ואין דעתו קצה בו.
* כלי חרס או עץ המיועד להכלת צואה ו'מי רגלים' בלבד, חלים עליו מדאורייתא דיני ההרחקה בשעת העיסוק בדברי קדושה; גם בשעה שהוא נקי.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם ראוי לש"ץ להאריך בניגונים?

ואף כאשר הציבור ניאות להאריך בתפילה, אין להאריך יתר על המידה.

ובכל מקרה, על הש"ץ להקפיד שהניגון לא ישבש את אמירת המילים כנדרש, ולא ישנה את משמעות הדברים; וכן עליו להקפיד שלא לגרום לעניית 'אמן' לפני סיום המילה האחרונה של הברכה, או ב'הפסק' רב מדי לאחריה.

[שו"ע נג, יא, ומשנ"ב לו; בו"מ דרשו, 44]

ש"ץ המאריך בניגוני התפילה ומסלסל בקולו - אם כוונתו להתפאר בקולו הערב, או בבקיאותו בניגונים, או שעושה כן להנאת עצמו, הרי זה מגונה; אך אם עושה כן מתוך שמחה על שזוכה לשורר לה' בקולו הערב, ומתפלל ביראה ובכבוד ראש, הרי זה משובח, ותבוא עליו ברכה.

אולם, אף באופן המשובח, אין לש"ץ להאריך בתפילה באופן המכביד על הציבור, בין בימות החול, ובין בשבתות ובימים טובים.

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה